

Projektlutrapport

Riges

Regional Innovativ GIS- och e-tjänstsamverkan

September 2014

Dokumentinformation

Titel:	PROJEKTLUTRAPPORT RIGES		
Projekt:	Regional innovation GIS- och e-tjänstsamverkan	Idnr:	TVV Id: 156777
Beställare:	Härnösands kommun tillsammans med Örnsköldsvik, Kramfors, Timrå och Sundsvalls kommuner		
Version:	1.0		
Skriven av:	Åsa Jadelius	Datum:	2014-09-15
Godkänd av:	Projektets styrgrupp	Datum:	2014-09-15
Projektwebbplats:	www.harnosand.se/riges		

Innehållsförteckning

1 SAMMANFATTNING.....	5
2 INLEDNING	7
2.1 BAKGRUND	7
2.2 BESTÄLLARE	8
2.3 MÅL OCH STRATEGIER	8
3 MÅL (FRÅN PROJEKTDIREKTIVET).....	9
3.1 PROJEKTMÅL.....	9
3.2 EFFEKTMÅL.....	10
4 PROJEKTRESULTAT JÄMFÖRT MED PROJEKTMÅL.....	11
4.1 UTFALL PROJEKTMÅL	11
4.2 INDIKATION EFFEKTMÅL.....	14
4.3 UTFALL TIDSPLAN	19
4.4 UTFALL RESURSER.....	21
5 ORGANISATION, ROLLER OCH RESURSER	22
6 ÖVERLÄMNING/LEVERANS AV PROJEKTET.....	23
6.1 PLANBESTÄMMELSEBASEN	23
6.2 OPEN EPLATFORM	24
6.3 OPEN EMAP.....	24
6.4 TOLV STYCKEN E-TJÄNSTER	24
7 AVVIKELSER, RESTLISTA OCH FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG	24
7.1 AVVIKELSER	25
7.2 RESTLISTA	26
7.3 FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG	27
8 ERFARENHETER OCH FÖRBÄTTRINGAR	29
8.1 PROJEKTSTYRNING.....	29
8.2 KOMMUNIKATION OCH FÖRANKRING.....	29
8.3 DIMENSIONERING AV PROJEKTOVERHEAD	30
8.4 RESURSPLANERING	30
8.5 UPPHANDLING.....	30
8.6 KOMPETENS	31
8.7 TILLGÅNG TILL EN WEBBASERAD PROJEKTARBETSYTA.....	31
8.8 PROJEKTPLANERINGSVERKTYG	31
9 KOMMENTARER FRÅN PROJEKTET.....	32
9.1 OMVÄRLDSSTÖD	32
9.2 KOMPETENSUTBYTE.....	32
BILAGA 1 SPECIFIKATION PROJEKTMÅL.....	32

Förändringshistorik

Version	Datum	Status och eventuell förändringsorsak	Utfärdare
0.1	140625	Påbörjad rapport	Åsa Jadelius
0.3	140903	Ej ännu komplett version inför styrgruppsmöte 20140904	Åsa Jadelius
0.4	140905	Ny version till styrgrupp för kompletteringar och synpunkter	Åsa Jadelius
0.9	140916	Kompletteringar utifrån synpunkter från styrgrupp	Åsa Jadelius
1.0	140918	Slutversion efter korrektur	Åsa Jadelius

Relaterade dokument

Version	Datum	Benämning	Beslutsinstans
1.0	2011-01-28	Beslutar att bevilja RIGES stöd ur Europeiska regionala utvecklingsfonden	Tillväxtverket
1.0c	2011-03-15	Projektdirektiv RIGES	Styrgrupp
1.0	2013-09-06	Beslut om förlängd projekttid	Tillväxtverket
4.0	2013-11-14	Projektplan	Styrgrupp

1 Sammanfattning

Syftet med RIGES projektet har varit att göra det enklare för företag och medborgare att få tillgång till information och kommunicera med kommunerna i ärenden som rör främst planerings- och bygglovsfrågor. Anpassade e-tjänster inom flera områden ska göra ansökningsförfarande enklare och på sikt ge ökad tillgänglighet till specialiststöd och handläggningstider ska kunna kortas.

Efter tre och ett halvt års projektid har projektet levererat 12 stycken nya e-tjänster samt en publik informationskarta "Bygg- och exploateringskartan". E-tjänsterna omfattar framför allt olika typer av byggrelaterade anmälningar eller lovansökningar men även en tjänst för begäran om planbesked samt en för registrering av livsmedelsanläggning. Alla tjänsterna finns samlade i en e-tjänstportal som varje kommun tillgängliggjort på sina respektive hemsidor. Ett exempel är harnosand.e-tjansteportalen.se. Kartan finns att ta del av här: <http://karta.e-tjansteportalen.se/> Bakom de här e-tjänsterna döljer sig både nya gemensamma arbetsprocesser, ny teknik och nya informationsmängder – och det är detta som är projektets verkliga leveranser!

Om att skapa nytta för företag och medborgare

I första hand är det de fem kommunernas bygglovverksamheter som lagt sig vinn om att hitta nya bättre sätt att lämna sina ansökningar. Sätt som är enklare för de sökande men också ger förutsättningar för en effektivare handläggning. Arbete har skett utifrån att verksamhetens behov, den sökandes utmaningar och teknikens möjligheter ska mötas och sammantaget ska mynna i kravställningen för de nya e-tjänsterna. Arbetet har inneburit att överbrygga olika interna kompetensområden och organisationskulturer samt företagets och medborgarens olika situationer, "livshändelser" om man så vill, där e-tjänsterna ska komma till nytta.

En komplett e-tjänstplattform i öppen källkod – Open ePlatform

Då projektet inte kunde hitta någon befintlig leverantör som kunde uppfylla den kravställning som togs fram, återstod endast att utveckla något nytt. Open ePlatform blev resultatet! Det fina med Open ePlatform är att den nu utgör en komplett och mycket flexibel e-tjänstplattform där projektkommunerna på ett enkelt sätt kan bygga nya e-tjänster inom kommunernas alla verksamhetsområden. På så sätt hoppas vi att Riges effekter kommer att sträcka sig långt utöver projektets fokusområde. I och med att plattformen är skapad med öppen källkod kan även andra intressenter; i Sverige eller internationellt, också använda det vi skapat. Läs mer på www.oeplatform.org.

GIS-plattform i öppen källkod – Open eMap

Ett viktigt mål för projektet har varit att tillgängliggöra kommunernas samlade geodata i en ny GIS-plattform. Lösningen för detta har även utvecklats i öppen källkod och allt som är gjort kan återanvändas av andra. Lösningarna består i nya kartgränssnitt, integrationer mot lantmäteriets söktjänster samt ett administratörsgränssnitt där nya kartkonfigurationer kan administreras. Mer information finns på www.oemap.org.

I e-tjänsterna används också kartfunktioner på ett integrerat sätt i syfte att göra det enklare för den sökande att lämna information och för att kontrollera fastighetsuppgifter. Funktionerna är framtagna i Open ePlatform men där Open eMap levererar kartkomponenter in till tjänsterna.

Standardiserad information om detaljplanens bestämmelser

En viktigt utmaning för projektet var att låta den då nya SIS-standarden för detaljplane-information komma i tillämpning. Projektet har utarbetat metod för digitalisering av detaljplaner, oberoende av ålder, enligt standard. Och projektet har lyckats digitalisera sudd på alla kommunernas detaljplaner, vilket är närmare 3000 planer. Vi kan nu tillgängliggöra denna information på, för Sverige helt nya sätt. Den primära nyttan blir att det blir enklare att för den fastighet man är intresserad av (ex vis ”min tomt”) hitta och ta del av gällande bestämmelser. Och på så sätt i ett tidigare planeringsskede förstå ev begränsningar som kan gälla för en viss plats. Bestämmelserna är publicerade publikt i Bygg- och exploateringskartan karta.e-tjansteportalen.se.

2 Inledning

Riges har varit ett projekt om att sikta framåt och skapa nya möjligheter för företag och medborgare att sköta sina kommunala myndighetskontakter inom PBLs verksamhetsområdet. Med en viktig utgångspunkt i att nyttja digitaliseringens möjligheter; strukturerad information inte minst geografisk/rumslig information tillsammans med moderna tekniska lösningar bör kunna förenkla, effektivisera och göra myndighetsprocesserna mer begripliga. Med kommunernas ovana att bedriva den här typen av pilotutvecklingsprojekt i samarbete har vägen för projektet varit något krokig, men ändå kan vi nu när vi stänger projektet presentera ett resultat vi kan vara mycket stolta över!!

2.1 Bakgrund

Kommunerna Härnösand, Sundsvall, Timrå, Kramfors och Örnsköldsvik i Västernorrlands län avser att utveckla en e-tjänst som möjliggör för företag och allmänhet att nyttja kommunernas GIS-verktyg för att planera investeringar och lokaliseringar samt underlätta handeln med kommersiella fastigheter på distans i Västernorrland.

Inspiration har hämtats från ett Interreg IVC-projekt kallat PIKE – Promoting Innovation and the Knowledge Economy. Syftet med detta inledande projekt har varit att goda exempel snabbt ska kunna implementeras i andra europeiska länder. En studieresa genomfördes till Irland för att i det goda exemplet DOPS¹ se och lära hur geografisk information kan användas för att erbjuda företag och medborgare planeringsredskap och en snabb och effektiv service från offentliga förvaltningar.

Gleshet och avstånd har ur ett näringslivsperspektiv utpekats som en konkurrensnackdel för Västernorrland. Nationellt kan Sverige dessutom sägas lida av en långt gående decentralisering när det gäller verksamhetssystem för planering av markanvändning och byggande. Enkelt uttryckt sitter kommuner i samma regioner på olika kart- och verksamhetssystem med olika status på informationskvalité och rutiner för hantering av exempelvis lokaliseringsprövningar och bygglov.

I Västernorrland och i Sverige generellt tillhandahålls få tjänster som tillgodoser näringslivets krav på smarta elektroniska lösningar där det reella geografiska avståndet reduceras med distanslösningar för att underlätta företagets etableringar och kommersiell handel med fastigheter. Företagen förväntar sig samtidigt alltmer likvärdig information, riktlinjer och service oberoende av på vilken sida av en administrativ gräns som de avser att etablera en verksamhet. På en gemensam europeisk marknad med offensiva servicedirektiv krävs att samhällsinformation och planeringsverktyg görs tillgängliga för internationellt verksamma företag. Undersökningar har även påvisat att företag söker nya kontaktvägar med myndigheter och att de har svårt att förstå varför informations- och ansökningsförfaranden hanteras olika i olika kommuner inom samma region.

För att hantera detta ska projektet RIGES – **Regional Innovativ GIS- och E-tjänst i Samverkan** – göra det möjligt att tillgängliggöra information som finns i kommunala

¹ DOPS – Donegal Open Planning Service

<http://www.donegalcoco.ie/services/planning/planningapplicationsearch/>

databaser och befintliga handläggarssystem och tillhandahålla det via en webbplattform för företag och medborgare.

2.2 Beställare

Härnösands kommun är beställare i egenskap av projektägare. På uppdrag av medverkande kommuner ansvarar Härnösands kommun för administrationen, anställer projektledning och slutredovisar till Tillväxtverket.

2.3 Mål och strategier

Projektet RIGES övergripande syfte är att tillskapa en webbaserad informations- och ansökningsplattform som utgör ett *planeringsverktyg* för företag och privatpersoner som vill etablera eller bygga ut/ändra verksamhet i Västernorrland samt för handel med kommersiella fastigheter. Plattformen i fråga ska baseras på en gemensam karttjänst med standardiserad kommunal GIS-information samt regler och föreskrifter för de medverkande kommunerna. Till denna informationstjänst ska kopplas en möjlighet att aktivt rita/placera anläggningar på vald fastighet och med e-legitimation och e-formulär påbörja/skicka in en ansökan om bygglov. Utvecklandet av en integrerad informations- och ansökningstjänst syftar därmed till att främja kommersiell handel med kommunala objekt och därmed lokaliseringar i Västernorrland. Redskapet ska utvecklas för företagare och medborgare i kommunen med avsikt att stärka attraktiviteten i regionen och konkurrenskraften i näringslivet.

RIGES syftar till en innovativ tjänsteutveckling som tar till vara befintlig teknik och handläggarstöd som redan används, och kopplar samman dessa med tillgänglig samhällsinformation. På så vis konstrueras och tillhandahålls en ny planeringstjänst för företag och allmänhet där de som söker kommunala tjänster kan göra mer själva via webben (jämför utveckling av e-bank och e-deklaration). I detta ingår en praktisk testning och tillämpning av den nya standarden för detaljplaner (*Geografisk information - Detaljplan – Applikations-schema för planbestämmelser* (SS 637040)). Medverkande kommuner ska dessutom utveckla partsinsyn där företag och medborgare ska kunna följa var ärendet ligger i den kommunala hanteringen.

För att utveckla den innovativa ambitionen i projektet har syftet kompletterats med en forskningsansats. Ett forskningslag ska studera de värden som genereras i utvecklingsprojektet och hur dessa värden återkopplas (hur de synliggörs i projektet, i artefakter och i återrapporteringen) till användare och berörda parter. Ansatsen är bred och inkluderande vilket innebär att samhällsnyttan i stort kommer att belysas med såväl monetära som icke-monetära värden. Det förväntade resultatet är en ökad förståelse för relationen mellan IT-baserade utvecklingsprojekt, förväntade värden och hur dessa värden upplevs av användarna. (*utgår enl. styrgruppsbeslut*)

För offentlig verksamhet syftar utvecklandet av plattform, och den ökade e-mognaden som den på sikt medför hos företag och allmänhet, till effektiviseringar. Sammantaget ska informations- och ansökningstjänsten snabba upp ärendehantering och hushålla med skattefinansierade medel. Den elektroniska tjänsten med geografisk information och bygglovsansökan ska i förlängningen kunna kopplas till system för automatisk diarieföring samt e-arkivering. Det ligger dock utanför projektet. Medverkande kommuner ansvarar själv för utvecklandet av ärendehanteringssystemen och framtida e-arkivering.

3 Mål (från projektdirektivet)

Att öka attraktiviteten och tillgängligheten för hållbar näringslivsutveckling med god koppling mellan kommunernas fysiska planering och marknadens behov. Att åstadkomma en e-tjänsteutveckling till gagn för företag och medborgare med inriktning mot geografiska tjänster och samhällsbyggnad.

3.1 Projekt mål

Inom projektet ska en gemensam kart- och GIS-tjänst upprättas för att tillgängliggöra de samlade värden som finns i kommunernas geodatabaser. Projektet ska leverera digitaliserade detaljplaner och även i övrigt en kvalitetshöjning och standardisering av geodata särskilt inom området samhällsplanering.

Projektet ska utveckla en generisk informations- och ansökningstjänst, med GIS-funktionalitet, med projektleverans för bygglovansökan. Bygglovtjänsten ska innehålla analys av gällande detaljplan och stöd för den sökande att lämna en komplett digital ansökan med e-leg (även för företag). Värdet och samhällsnyttan med tjänsteutvecklingen ska analyseras i en forskningsansats. Projektet ska dessutom genomföras i en anda som främjar jämställdhet.

Projektet ska uppnå följande:

- En gemensam webbaserad kart- och GIS-tjänst upprättas som tillgängliggör information i kommunernas befintliga geodatabaser.
- En digitalisering av detaljplaner som möjliggör publicering av planbestämmelser i GIS-skikt i den gemensamma webbaserade kart- och GIS-tjänsten. Projektmål om att alla ingående kommuner har färdigställt 75% av sina detaljplaner.
- En generisk informations- och ansökningstjänst, med GIS-funktionalitet, ska upprättas med driftsatt funktionalitet för bygglovsansökningar.
- Vid 2 – 3 tillfällen under projektets gång, ska en workshop för alla projektdeltagare genomföras på temat jämställdhet. Projektets genomförande ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. I samband med upphandlingar och projektmöten ska en punkt som medvetet granskar jämställdhetsaspekten finnas med för att på så vis säkra jämställdheten i projektet.
- Ett överlämnande av kart- och GIS-tjänsten, med funktionalitet för e-bygglovsansökan, ska överlämnas till medverkande kommuner.
- En studie om att vetenskapligt värdera den samhällsnytta som tjänsteutvecklingen genererar för dem som använder tjänsten. (*utgår enl. styrgruppsbeslut*)

Tillägg projekt mål

- Projektet ska utöka projektleverans avseende den generiska informations- och ansökningstjänsten med driftsatt funktionalitet även för registrering av livsmedelsanläggning.

Den praktiska tolkningen av projektets mål förtydligas i de användningsfall som beskrivits och den prioritering av ambitionsnivå som gjorts för dessa. Se separat dokument; Specifikation projektmål genom användningfall.

3.2 Effektmål

De effektmål som ställs upp beskriver den samhällsutveckling som projektets direkta måluppfyllelse ovan ska främja, men som projektledning inte direkt ansvarar för. Istället ansvarar medverkande kommuner och projektägaren för att uppställda effektmål främjas, följs upp och bejakas.

Övergripande

Förutom de direkta projektmålen som styrgruppen ska säkra via projektledningens och arbetsgruppernas arbete ska projektets genomförande främja följande effekter:

- En generell kvalitetshöjning och standardisering av geodata inom området samhällsplanering.
- Medverkande kommuner ska bereda möjlighet för sökanden att följa sina ärenden via webben och utveckla kommunernas ärendehanteringssystem och handläggarsöd för ökad automatisering och effektivisering.
- Ansökningstjänsten bygglov ska utvecklas med tanke på framtida elektronisk arkivering. Medverkande kommuner ansvarar för en framtida övergång till e-arkiv.

Integration

Offentliga e-tjänster öppnar för möjligheten att erbjuda information och service på flera olika språk vilket ökar tillgängligheten för många invandrargrupper och kan bidra till att påskynda integrationen i samhället.

Jämställdhet

De insatser som görs i projektet och de nya tjänster som erbjuds kommer att underlätta för att bo och verka i regionen. Tillgängligheten och användande av e-tjänsten innebär större möjlighet för alla kvinnor och män att arbeta på distans. Särskilt gäller detta för aktörer på landsbygden som då slipper långa resor till och från lokala myndigheter. Kontorstider och öppettider blir inte heller ett hinder för olika sätt att arbeta.

Miljö

En utveckling av e-tjänster med stort informationsvärde för nyttjaren innebär ett minskat beroende av att uppsöka en fysisk plats (som ett kommunkontor) för att inhämta information och lämna handlingar. Behoven att resa minskar således. Den nya tjänsten kommer att innehålla informationslager kring fysisk planering, däri ingår de styrande områdesrestriktioner resp rekommendationer som berör miljö. Detta gör informationen mer omedelbart tillgänglig för exploitörer och kan stödja exploitören i ett tidigare skede att välja bort påverkan på känsliga eller skyddsvärda områden. Projektet kommer att tillgängliggöra information kring miljö- och naturskydd. Projektet kommer även i valet av tekniska lösningar aktivt verka för så kallad Grön IT. Resultatet av projektet ger möjligheter i form av resurs- och energisnåla lösningar, ökad effektivitet, minskade transporter och ändrade livsmönster.

Uppföljning/utvärdering

Projektets framskridande och resultat kommer löpande att avrapporteras i lägesrapporter. Projektet kommer också att utvärderas löpande genom följeforskning.

4 Projektresultat jämfört med projektmål

4.1 Utfall projektmål

En gemensam webbaserad kart- och GIS-tjänst upprättas som tillgängliggör information i kommunernas befintliga geodatabaser

Den 17 juni 2014 publicerades Bygg- och Exploateringskartan som en e-tjänst i e-tjänsteportalen (se nedan) för de fem kommunerna. Kartan finns även tillgänglig som en fristående tjänst som respektive kommun har möjlighet att länka till på lämplig plats på sina hemsidor. Kartan innehåller bakgrundskarta, ortofoto (flygfoto), fastighetsgränser, detaljplanebestämmelser, fastighets- och adressök samt ett flertal skikt, främst från länsstyrelsen, som innehåller information om restriktioner av markens användning.

Under projektets gång har omvärlden också utvecklats, vi har i högre grad än vad som var väntat kunna använda olika geodatatjänster från t ex lantmäteriet och länsstyrelsen vilket gjort att vi inte behöver dubbellagra information hos oss själva och använder informationen direkt från källan. Även om detta kan kräva vissa tekniska anpassningar minskar detta den lokala administrationen för uppdatering av information – samt att vi alltid visar den senaste informationen.

GIS- och karttjänsten innehåller sedvanlig funktionalitet som panorering, zoomning, utskriftsfunktioner, möjlighet att knäppa på och av olika kartlager. Mer unikt är möjlighet att mäta både sträckor och areor, rita olika typer av objekt i kartan, sökfunktionen mot både fastighet, adress, ort och inte minst informationsverktyget som medger att klicka på en plats i kartan och få fram den information som kartan innehåller specifikt på den platsen.

GIS-plattformen levereras även med ett administratörsgränssnitt. Detta gränssnitt har utvecklats med ambitionen att även en medarbetare på kommunen utan GIS-ingenjörskompetens ska kunna skapa nya kartor. Kanske har inte projektet nått hela vägen fram där men varje kommun har fått en kompetent karttjänst att återanvända inom andra områden och på så sätt finns en utmärkt utgångspunkt att utveckla nyttan av att sprida mer geografisk information till medborgare och företag.

Kart- och GIS-tjänsten är utvecklad i Open Source och tjänstens kod kommer att göras tillgänglig till den som vill återanvända den. Lösningarna samlas under namnet ”Open eMap” och information, beskrivning och kod har tillgängliggjorts på webbsidan www.oemap.org. Även tjänstens gränssnitt är speciellt utvecklat och tillgängliggörs tillsammans med koden på samma plats. Lösningen beskrivs närmare i projektrapporten *Open eMap Kravställning och utveckling av generisk GIS-plattform. Resultat och erfarenheter*.

En digitalisering av detaljplaner som möjliggör publicering av planbestämmelser i GIS-skikt i den gemensamma webbaserade kart- och GIS-tjänsten. Projekt mål om att alla ingående kommuner har färdigställt 75% av sina detaljplaner.

Detta är ett projekt mål som projektet nått och det med råge. Härnösand, Kramfors och Örnsköldsvik har färdigställt 100% av sina detaljplaner. Sundsvall och Timrå ligger bara strax efter med 91% respektive 97%. Projektet har därmed lyckats ta fram en unik, närapå komplett planbestämmedatabas! Utvecklingsarbetet har varit omfattande; projektet har gått ifrån att knappt ha en aning om hur detta mål ska kunna realiserats till att faktiskt lyckats digitalisera merparten av kommunernas detaljplaner, dvs gällande planbestämmelser. Planbestämmedatabasen tillgängliggörs i kart- och GIS-tjänsten. Där kan bestämmelse skikten slås på och en granskning kan ske direkt i kartan om gällande planbestämmelser. Ett exempel på en effekt av att ha detaljplanens information digitalt och strukturerad är möjligheten att genom en databassökning åskådliggöra *användningsform* på en överskådligt sätt i en karta, en information som tidigare varit ganska omständigt att sammanställa.

Arbete, metod och resultat beskriv i *Digitalisering av detaljplaneinformation för e-tjänsteuppbyggnad, Dokumentation av Riges delprojekt Detaljplan*

En generisk informations- och ansökningstjänst, med GIS-funktionalitet, ska upprättas med driftsatt funktionalitet för bygglovsansökningar.

Projektet har levererat en helt nyutvecklad e-tjänsteportal men 11 publicerade varianter på bygglov-e-tjänster inklusive ansökan om planbesked. E-tjänsternas utformning utgår ifrån de fem kommunernas samarbete och enande om en gemensam bygglovsansökningsprocess. Detta innebär att kommunerna nu harmoniserat sina krav på vilken information som ska samlas in vid ansökan. Man har också identifierat moment i ansökansprocessen som genererar mycket fel och ambitionen har varit att i e-tjänsterna stödja den sökande att enklare göra rätt – där har särskilt GIS-funktionalitet nyttjas och alla e-tjänster innehåller mer eller mindre avancerade kart- eller GIS-funktioner.

Med generisk åsyftas återanvändningsbar och projektet har genomgående siktat mot att arbeta så standardiserat som möjligt, detta präglade även utvecklingen av e-tjänsteportalen. Stort fokus har också lagts på hög tillgänglighet och användbarhet för att inkludera så många användare som möjligt. Utveckling av bra och tydliga gränssnitt har varit viktigt och därför lagts ned mycket möda med. Genom samverkan med Funka.nu (tillsammans med ytterligare kommuner) har projektet kunnat få värdefulla synpunkter och feedback på det arbetet.

Projektet levererar alltså, i grunden helt baserat på kravställningen från bygglovsansökningsprocessen men med ett genomgående generiskt fokus, en i många avseenden komplett e-tjänsteplattform. Detta ger projektets kommuner en fantastisk möjlighet att på ett kostnads-effektivt och smidigt sätt fortsätta det arbete Riges startat genom att skapa fler e-tjänster inom fler områden. Effekten och nyttan av detta kommer om det förvaltas rätt kunna bli mycket stor för ökad service och effektivitet i medborgare och företags kontakter med kommunerna.

Vid 2 – 3 tillfällen under projektets gång, ska en workshop för alla projektdeltagare genomföras på temat jämställdhet. Projektets genomförande ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. I samband med upphandlingar och projektmöten ska en punkt som medvetet granskar jämställdhetsaspekten finnas med för att på så vis säkra jämställdheten i projektet.

Projektet har kontinuerligt bevakat jämställdhetsfrågan. Dels varit uppmärksam på fördelningen mellan män och kvinnor i projektsamarbetet. Och man kan konstatera att

projektet har kunnat arbeta mycket jämställt ända tills vi kommer till dels teknikutveckling och dels företagskontakter. I styrgrupp, huvudprojektgrupp, bygglovgrupp, vid upphandling, kommunikatörer kan inte könsfördelningen bli jämnare. För IT-gruppen anas en övervikt på män men det har fortfarande funnits kvinnlig representation. Men vid upphandling av konsulter har utfallit varit nära på uteslutande manliga konsulter. Endast Interpares (för processutvecklingen) samt Demokratikonsult (följeforskningen) levererade kvinnliga konsulttjänster. Vid företagskontakter har projektet aktivt **sökt** kvinnliga representanter inom verksamhetsområdet men inte lyckats hitta någon som ställt upp på intervju. Vid näringslivs-seminarierna fanns däremot en ganska jämn könsfördelning. Vid projektmöten har som regel en punkt behandlats att uppmärksamma ett jämställdhetsperspektiv i de frågor som behandlats. Vid utformning av personas/livssituationer har både kvinnliga och manliga perspektiv prövats. I vissa fall i situationer där normen inte är könsneutral har även kvinnligt och manligt aktivt fått byta plats i syfte att inte luras av den rådande normens tolkningar. Eftersom byggbranschen tydligt uppfattas som en manlig bransch fann projektet det relevant att särskilt möta en kvinnlig grupp och söka kvinnliga frågor, idéer och perspektiv. Ett seminarium arrangerades i detta syfte. Flera idéer och förslag från detta seminarium vävdes in i kravställningen av e-tjänsterna.

Ett överlämnande av kart- och GIS-tjänsten, med funktionalitet för e-bygglovsansökan, ska överlämnas till medverkande kommuner.

Vid projektets slut överlämnas projektets resultat till en förvaltningsorganisation som förväntas förvalta och drifva lösningarna. Aktiviteter har skett inom projektet att ta fram underlag till beslut om en formell gemensam beställarorganisation till förvaltningen av lösningarna. Vid projektets slut är det dock en interim organisation som tar över beställarrollen i väntan på att det arbete som startats hittar en permanent lösning. Där har projektet varit katalysator för uppstarten av ett arbete om att upprätta en länsgemensam servicecenterorganisation som ska kunna erbjuda kommunerna exempelvis förvaltning och drift av IT-system. Eftersom detta är en tidskrävande process att hitta och vara överens om formerna för detta finns inte denna organisation på plats vid överlämnande från projektet. Länetts kommunchefer har dock deklarerat att de tar emot leveranserna och ansvarar för att en långsiktig lösning kommer att komma på plats, liksom att Ånge och Sollefteå kommuner, de kommuner i länet som stått utanför projektet, ska beredas möjlighet att ta del av projektets leveranser och framtida utveckling.

En studie om att vetenskapligt värdera den samhällsnytta som tjänsteutvecklingen genererar för dem som använder tjänsten.

Projektet levererar inte någon vetenskaplig studie enligt det ursprungliga projektmålet. Projektet tvingades prioritera bort denna aktivitet. Detta har beslutats av projektets styrgrupp och kommunicerats till Tillväxtverket.

Projektet ska utöka projektleverans avseende den generiska informations- och ansökningstjänsten med driftsatt funktionalitet även för registrering av livsmedelsanläggning (tillagd i och med projektförlängning)

I kontakter med kommunernas näringslivskontor framkom önskemål om att för att åstadkomma verklig nytta för företagen bör de erbjudas e-tjänster inom miljösidan också, då företag ofta vid en och samma åtgärd behöver ha kontakter med både miljö- och bygglovsidan. Projektet såg också ett stort värde att testa både metod och teknik på en ytterligare e-tjänst och självklart även att kunna öka effekterna av projektets utveckling.

Det visade sig att metod för verksamheten att utveckla kravställningen på en gemensam process för registrering av livsmedelsanläggning var i mångt och mycket tillämpbar och kunde stötta verksamheten att snabbt kravställa e-tjänsten. Det visade sig också att e-tjänsten kunde skapas utan ytterligare systemutveckling, e-tjänstplattformen visade sig i detta fall var fullt återanvändningsbar och en e-tjänst för att registrera livsmedelsanläggning kunde publiceras samtidigt med övriga e-tjänster.

4.2 Indikation effektmål

Projektet levererade inte e-tjänsterna till kund förrän under projektets slutfas. Det gör att effektmålen är svåra att inom ramen för projektiden följa upp på ett rättvisande sätt. Projektet har ändå under senare delen av projektet fört en dialog med näringslivsrepresentanter. Under perioden maj-september 2013 genomfördes både öppna träffar med näringslivet (på lite olika sätt i de fem kommunerna) och personliga intervjuer med ett antal företag verksamma inom samhällsbyggnadsprocessen, där projektet försökte demonstrera tänkta lösningar och på så sätt försöka få respons på om vi hade tänkt rätt eller om de ville föra till synpunkter och idéer. I de kontakterna kom många värdefulla synpunkter in som projektet försökt att så långt som möjligt ta hänsyn till – i syfte att öka de positiva effekterna och nyttan för företagen av projektets arbete, se vidare projektrapport ” Dialog med näringslivet slutrapport”.

Under slutfasen av projektet genomfördes också en uppföljning med de intervjuade företagen för att om möjligt få fram hur de ser på de förväntade effekterna av leveranserna (redovisas också i ” Dialog med näringslivet slutrapport”). Genomgående är företagen mycket positiva till det projektet gör. Näringslivet uppskattar att bli mer självständiga i att hitta information och att man inte behöver förflytta sig till kommunhuset och anpassa sig till öppettider. De indikationer vi har fått av de första användarna av e-tjänsterna har också varit positiva med kommentarer allt ifrån att kommunen upplevs mer proffsig i och med de lättanvända e-tjänsterna till att det konkret blivit mycket enklare!

De övergripande projektmålen

En generell kvalitetshöjning och standardisering av geodata inom området samhällsplanering. Att projektet lyckats digitalisera närmare 100% av våra detaljplaner är ett fantastiskt resultat (nämligen 2794 planer), det med tanke på att det inte fanns någon metod för hur arbetet skulle genomföras när projektet startade, ja det var till och med osäkert om standarden ens var tillämpbar (vilka vissa kritiker hade hävdad). Till detta kommer att detta också är en mycket stor arbetsinsats, vi har kunnat identifiera att det tar i genomsnitt ca 3 timmar per plan att få den digitaliserad.

Vi ser också att nyttan av att ha informationen tillgänglig på detta sätt nog överträffar våra förväntningar och får oss att se på att tillgängliggöra information på helt nya sätt. Och detta är det inte bara vi som ser, utan projektet har nu kunnat visa för den nationella arenan hur (plan)information som digitaliseras på ett strukturerat sätt får helt nya användningsområden och skapar helt nya nyttor. Något som var abstrakt att se och förstå i teorin men som nu blir uppenbart när man betraktar och analyserar projektets bestämmelsedatabas.

Detta har också uppmärksammats på olika sätt och projektet är omnämnt i flera nationella sammanhang för att vi har tagit detta steg och kunnat bidra till verklig erfarenhet. Se

exempelvis statskontorets rapport *Från analog till digital - Insatser för att främja en digital planprocess*².

Vi ser fler informationsmängder som också skulle behövas göras tillgänglig på ett liknande sätt inom samhällsbyggnadsområdet; översiktsplanering, markrestriktioner av olika slag, strandskyddsområden osv. Dessa idéer och insikter har också projektet förmedlat till Boverket, Lantmäteriet, SKL, Statskontoret, Strandskyddsdelegationen, m fl som alla har skaffat sig djupare insikter kring hur vi bör arbeta vidare för att uppnå riktigt stora effekter av den digitala utvecklingen. Se exempelvis Boverket Lantmäteriet och SKL samarbete i programmet "Sammanhållen detaljplane- och fastighetsbildningsprocess (SPF). SPF nämner i sin slutrapport Riges som en samarbetspartner: "*RIGES-projektet har i sitt praktiska arbete med digital hantering av detaljplaneinformation och tjänsteutveckling hela tiden varit steget före SPF. Deras erfarenheter och resultat har legat till grund för diskussioner och vägval inom SPF vad gäller digital informationshantering, behov av generella gränssnitt och digital samverkan. SPF har också varit en nyttig länk mellan RIGES och Boverket.*"

Även de traditionella geodatamängderna på kommunerna har utvecklats. Där har också projektet haft stort fokus i att utgå ifrån behoven (verksamhetens behov, kundens behov) samt de faktiska situationerna där informationen behövs för att kravställa geodatats kvalitet och hur den ska tillhandahållas. I projektet har bygglovansökansprocessen inte ställt så stora nya krav på kommunernas egna data så även om projektet inledningsvis påbörjade en harmonisering av geodata har detta utöver detaljplaneinformationen inte förts så långt. Informationsmodellering är gjord och även tillgängliggjord på nationell nivå men endast ett mindre antal nya informationsmängder utöver detaljplanerna har tagits fram. Detta har även delvis varit en prioriteringsfråga för projektet.

Det unika i detta arbete har i mycket hög grad uppmärksamats och inspirerat på nationell nivå och spinn-off-effekterna där ser vi kan bli mycket stora med ökad samverkan om den information som på olika sätt är relevant i samhällsbyggnadsprocessen. Frågan som vi haft som ett användningsfall "Vad får jag göra på min tomt" har blivit allt mer relevant och mer självklar att det måste vara enkelt att få svar på denna fråga, oavsett om man är en privatperson eller om man är en företagare/exploatör.

Medverkande kommuner ska bereda möjlighet för sökanden att följa sina ärenden via webben och utveckla kommunernas ärendehanteringssystem och handläggarstöd för ökad automatisering och effektivisering.

Vad det gäller e-tjänstplattformen innehåller den utmärkta funktioner för Mina Sidor med översikt för mina ärenden, status på ärenden, dialogmöjligheter m m. Dessutom väl specificerade standardiserade gränssnitt för datautbyte. Trots detta har projektet haft svårt att realisera detta mål hela vägen fram.

Utvecklingen av e-tjänsteplattformen är alltså fullt ut förberedd att skicka och ta emot information till och från ett internt ärendehanteringssystem. En lösningsarkitektur för integration och integrationsspecifikationer är också framtagna. Det som gjort att projektet inte lyckats realisera integrationer hela vägen har dels att göra med hur tekniskt mogna de

² <http://www.statskontoret.se/upload/Publikationer/2014/201403.pdf>

befintliga ärendehanteringssystemen i kommunerna är men även delvis på att projektet inte lyckades ha den långa tidsmarginal som krävdes för att säkra upp de kompetenser (integrationskonsulter) som skulle kunna realisera arkitekturen.

Dessutom ser projektet att det bästa vore om ärendehanteringssystemens gränssnitt bygger på en nationellt kravsatt informationsutbytesmodell. Detta för att tydligare göra skillnad på vem som styr informationskraven och vem som levererar systemstödet. Projektet anser att verksamheten måsten bli bättre och tydligare på verksamhetens krav av informationsutbyte snarare än att systemleverantörerna styr upp detta. Det skulle borga för större flexibilitet för kommunerna att integrera en e-tjänstplattform med olika verksamhetssystem. Denna fråga har förts fram till framför allt SKLs projekt för ”Sammanhållet, myndighetsövergripande, digitaliserat bygglov”³ med förhoppningen att den kravställning som projektet tagit fram kan utvecklas vidare till en nationell modell som då kan bli en informationsutbytesstandard (uppgifter, begrepp, format osv).

Ansökningstjänsten bygglov ska utvecklas med tanke på framtida elektronisk arkivering. Medverkande kommuner ansvarar för en framtida övergång till e-arkiv.

Projektets leveranser avser stöd för skapande av bygglovansökan. I den lösning som projektet tagit sikte på levererar e-tjänsterna informationsmängder (de som krävs i ansökansprocessen och som bygglovprocessen identifierat som relevant/nödvändig) till ett ärendehanteringssystem, därefter är det ärendehanteringssystemet som föder arkivet med information. Leveransen har fullt stöd för att detta kan ske på ett sätt som ett digitalt arkiv kan kräva, med det är inte så den realiserade leveransen ser ut. Eftersom integrationerna inte kunna komma på plats så består den realiserade lösningen att e-tjänsten skickar en PDF-A till kommunernas myndighetsbrevlådor. Denna pdf uppfyller däremot kraven på arkivering av digitala dokument och är elektroniskt signerad på ett godkänt sätt. E-tjänstplattformen stödjer dessutom att en sökande kan ändra sin ansökan och att ett nytt elektronisk signerat pdf-dokument genereras och skickas till myndighetsbrevlådan vilket säkerställer att rätt (senaste aktuella) handlingen alltid kan identifieras. För en fullt ut digitaliserad arkiveringsprocess, vilket inte ingått i projektets uppdrag att införa, krävs interna satsningar från kommunernas sida.

Integration

Open e-plattform som Riges nu levererat har ett språkstöd som möjliggör att hantera flera språk i e-tjänsterna. Projektet har dock inte infört något språkstöd utöver svenska. Den tjänst som identifierats som särskilt intressant att göra tillgänglig på flera språk är *Registrering av livsmedelsanläggning*, men funktionen är inte implementerad i projektet.

Jämställdhet

De insatser som har gjorts i projektet och de nya tjänster som erbjuds har till syfte att underlätta för att bo och verka i regionen. Tillgängligheten och användande av e-tjänsten innebär större möjlighet för alla kvinnor och män att inhämta information och lämna uppgifter oberoende av tid och plats. Särskilt nyttigt väntas detta vara för aktörer på landsbygden som då slipper långa resor till och från kommunkontor.

³ http://www.skl.se/vi_arbetar_med/e-samhallet/samhallsbyggnad-trafik-och-miljo-i-e-samhallet/digitala-processer- visar-vagen-mot-snabbare-bostadsbyggande/sammanhållet-myndighetsovergripande-digitaliserat-bygglov

Vid kontakter med näringslivet har inte projektet lyckats fånga synpunkter och idéer från en enda kvinnlig företagsrepresentant trots att projektet särskilt efterfrågat detta. Utan att ha vetenskaplig grund för detta så är projektets uppfattning att företagande kopplat till byggande fortfarande är mansdominerat. För att kompensera för detta ordnades en workshop särskilt riktad till kvinnor. Ett befintligt nätverket med kvinnor i ledarpositioner (inom olika branscher, dock ej i någon bygglovrelaterad branch) deltog i en workshop där de ombads att reflektera om hur tjänsterna ska kunna skapa mesta möjliga nytta. Nätverket ombads att försöka ha både ett företagarperspektiv och ett privat/medborgarperspektiv. Workshopen finns dokumenterad och en rad synpunkter och idéer har tagits med i utvecklingsarbetet; *Minnesanteckningar Q-nätverket 20121009 (Riges)*

Miljö

En utveckling av e-tjänster med stort informationsvärde för nyttjaren innebär ett minskat beroende av att uppsöka en fysisk plats (så som ett kommunkontor) för att inhämta information och lämna handlingar. Behoven att resa minskar således och projektet kan därmed bidra till ett minskat behov av persontransporter.

Den nya tjänsten innehåller informationslager kring fysisk planering, däri ingår de styrande områdesrestriktioner resp rekommendationer som berör miljö. Detta gör informationen mer omedelbart tillgänglig för exploatörer och kan stödja exploatören i ett tidigare skede att välja bort påverkan på känsliga eller skyddsvärda områden.

IT-drift av projektets lösningar sker samordnat i Sundsvalls och Örnsköldsviks kommuner. Bara det att kommunerna samverkar om drift är en miljö- och energivinst eftersom drift av IT-system på ett ställe istället för på fem ställen kräver mindre hårdvara och mindre energi, vilket båda genererar en minskad belastning på miljö. Alla servrar i leveransen av kartor och e-tjänster är upplagda på virtuella servrar vilket innebär en minimerad energiförbrukning och minimerad mängd hårdvara (resurssnålare samt minskat avfall vid livslängdens slut).

Projektet har konsekvent arbetat för minsta möjliga miljöbelastning av projektets genomförande. Internt inom regionen har webb- och telefoni varit främsta mötesplatsen. Projektmedlemmarna har utvecklat en fin förmåga att mötas via webben eller telefon. Detta minimerar tidsåtgången för resor och gör det enklare att hålla tät kontakt trots avstånden och det ger en påtaglig effekt om minskade regionala resor. Vi har även hållit kombinationsmöten, framförallt vid leveransmöten (s k sprintmöten) där de flesta berörda kunnat ansluta lokalt i Sundsvall medan övriga projektrepresentanter deltagit via webb och telefon.

Vissa grupper har upplevt det svårare att mötas på distans, särskilt bygglovgruppen, så där har vi hållit fysiska möten i högre grad. Detta kan bero på kultur och vana men även på arbetets/mötets karaktär. Workshops och liknande, vilket ofta varit karaktären för bygglovsgruppens möten, är svårare att genomföra på distans medan avstämningsmöten är mer lämpliga på distans. Överlag har acceptansen och vanan att mötas på distans ökat påtagligt under projektperioden. Ett exempel är en virtuell projektturné till projektets alla fem bygglovkontor som kunde hållas via telefon (ljud) och webb (bild) under projektets sista veckor. Ett arbetssätt som sparar resurser men också skapar utvecklade förutsättningar att faktiskt samarbeta närmare eftersom det bli en ökad enkelhet att "träffas". Det är betydligt enklare att hitta en timmes lucka för ett entimmes online-möte än att man måste hitta - och avsätta - en halvdag eller t o m en heldag för att kunna mötas. Projektet skulle vilja påstå att nya resurssnålare arbetssätt utvecklats under projekttiden och att dessa åtminstone delvis kommer att bli

ett bestående resultat av för de verksamheter som deltagit i projektet.

Efter det att Botnia- respektive Ådalsbanan till slut öppnade i slutet av 2012 har en majoritet av projektets regionala resor (som vi trots allt tagit) flyttats till tåget. Förutom de problem med tillförlitligheten för tågen under vintern 12/13, har detta varit mycket uppskattat eftersom det är smidig och miljövänligt men även skapar möjlighet att utnyttja restiden för arbete. Detta har varit särskilt tydligt för styrgruppen som anpassade mötestiderna för sina fysiska träffar till tågtidtabellerna (de har i huvudsak hållit telefonmöten, men träffats i Härnösand ungefär var tredje månad).

Uppföljning/utvärdering

Projektets övergripande målbild är att projektets resultat ska bidra till att stärka regionens konkurrenskraft genom att på olika sätt göra det smidigare och enklare att verka som företagare i regionen. Även att underlätta planeringen av investeringar i regionen. Samtidigt har inte projektet haft förväntningar på sig att effekterna ska uppstå under projektperioden utan tvärtom – de huvudsakliga effekterna förväntas uppstå efter projektets avslut.

Följeforskningen

Projektet ställde inledningsvis kompetensönskemål på följeforskare med erfarenhet inom projekts verksamhetsområden (samhällsbyggnad, IT-utveckling, e-förvaltning) men då erhöll projektet inga anbud alls. Pga av tidspress genomfördes då en direktupphandling utan dessa kompetensönskemål, vilken Demokratikonsult vann och de erhöll uppdraget som följeforskare för Riges.

Projektet har fått en hel del stöd för metod och strukturerat arbetssätt inom uppföljning och genusfrågor. Däremot har en svag insikt i projektets kompetensområde lett till begränsad nytta av följeforskningen i projektet. Genomförda enkäter och intervjuer har ofta haft irrelevanta eller felaktiga formuleringar vilket ger osäkra resultat, men även ibland t o m skapat misstroende mot följeforskningen i projektet.

Balansen mellan kraven om att ha en följeforskare i projektet, svårighet att göra projektets utmaningar begripliga för följeforskaren, följeforskarens uppdrag att okritiskt kunna granska projektet, följeforskarens involvering av inkompetenta medarbetare har varit svår att avväga. Projektets lösning blev att minimera följeforskarens uppdrag.

Följeforskaren har ändå ofta rapporterat relevanta synpunkter – men följt projektet i huvudsak efterhand, via projektets dokumentation, så de synpunkter och förbättringsåtgärder följeforskaren föreslagit har då oftast redan projektet identifierat – och åtgärdat – själv.

Uteblivna forskningsstudien

Upphandling av rätt stöd till projektet har generellt varit en utmaning för projektet framför allt kopplat till det utvecklingsprojekt detta har varit. Det har alltså aldrig varit några standardlösningar som upphandlats utan kreativa och innovativa utvecklingsresurser har krävts. Dessa behov har dessutom inte alltid varit så enkla att beskriva.

Detta gäller även den planerade forskningsstudien då projektet tvingades prioritera bort en stor upphandling då vi inte lyckades mobilisera resurser och kompetens för den kravställning som krävdes.

Effektuppföljning

Projektets effekter förväntas uppstå efter projektets leveranser och slut. Vi genomförde dock en mindre effektuppföljning i form av ett mindre antal intervjuer med företag. Denna effektuppföljning redovisas i ”Rapport Dialog med näringslivet” och resultatet pekar väldigt starkt mot en påtaglig nytta för företag som ofta är i kontakt med bygglovprocessen alternativt exploatering av mark. Vi har inte studerat effekten för företag, som likt medborgaren, mer sällan kommer i kontakt med bygglovprocessen. Det vi kan se är att en stor del av nya ansökningar som kommer till kommunerna efter det att tjänsterna lanserades kommer in via e-tjänsterna!

Katalysator för regional serviceorganisation

Intresset, förståelsen och entusiasmen för Riges leveranser har tilltagit allt eftersom vi har kunnat visa på resultat. Det har legat utanför projektets ansvar att säkerställa en mottagare för leveranserna, ett ansvar som istället tagits av projektets styrgrupp. Projektet har dock bistått med förslag och rekommendationer.

Så även om det inte blev görligt att etablera en gemensam organisation som på ett långsiktigt lämpligt sätt tar emot leveranserna före projektavslut, så är processen startad. I denna process diskuteras nu ett samarbete mellan kommunerna, inte bara för driften av Riges leveranser, utan en mer långtgående serviceorganisation. Projektet har där varit en viktig katalysator för att dessa diskussioner startats och det kan bli ett viktigt bidrag till en konkurrenskraftig region!

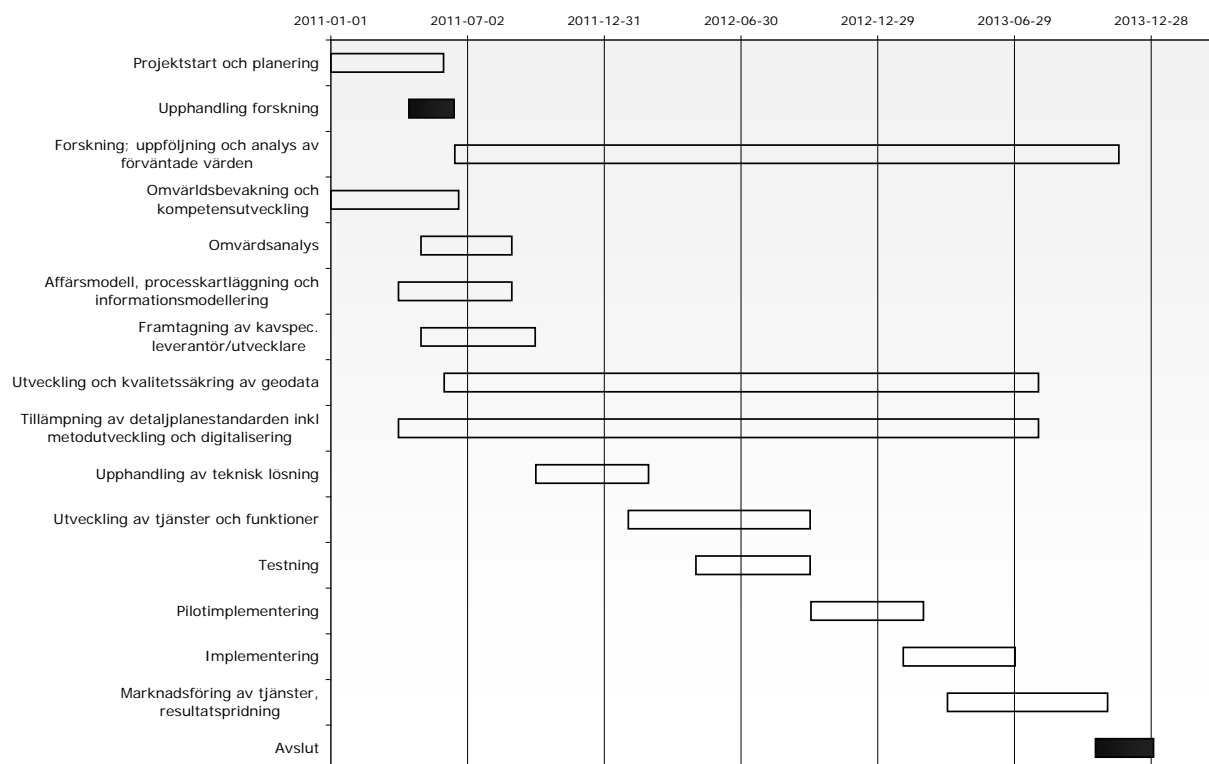
Nationella nivå, SPF, statskontoret, SKL (referenser)

Samarbete på den nationella nivån har redan omnämnts tidigare i rapporten. Att det arbete som projektet gjort under sina 3½ år, inte alltid efter en spikrak väg, väcker uppmärksamhet på ett nationellt plan kan ha att göra med att vi har haft så mycket ”verkstad”. Det finns liknande initiativ inom vårt verksamhetsområde där det inte heller är brist på ideer, insikter och initiativ. Men få projekt har varit så envisa på att det ska gå att ta sig till en visionär målbild hur luddig den än har varit och samtidigt faktiskt haft resurser att lägga ned den tid som krävs för att komma framåt.

Projektet har vid projektslut en uppsjö av förfrågningar för att dela med oss av våra erfarenheter, våra metoder och vårt resultat. Under hösten 2014 är projektets representanter inbokade vid minst 6 st nationella konferenser eller seminarier. Dessutom arrangeras ett lokalt seminarium (i Sundsvall i september) för andra kommunala intressenter som efterfrågat att få ta del av resultaten och erfarenheterna.

4.3 Utfall tidsplan

Den ursprungliga tidplanen har reviderats flertalet gånger. Den övergripande tidplanen såg att aktiviteter som forskningsinsatsen, digitalisering av detaljplaner samt övrig utveckling av geodata var aktiviteter som skulle pågå under hela projekttiden. Däremot avsåg projektet att nödvändig omvärldsbevakning, processutveckling, kravställning och relevanta upphandlingar skulle genomföras under 2011. Den huvudsakliga utvecklingsinsatsen skulle ske under år 2 medan år 3 skulle kunna fokusera på tester och implementering. Verkligheten blev annorlunda. Det är framförallt processutveckling, kravställning och upphandling som tidsmässigt inte föll ut som planerat och fick till följd att efterföljande aktiviteter sköts fram i tidplanen.

Gantschema över ursprunglig tidplan

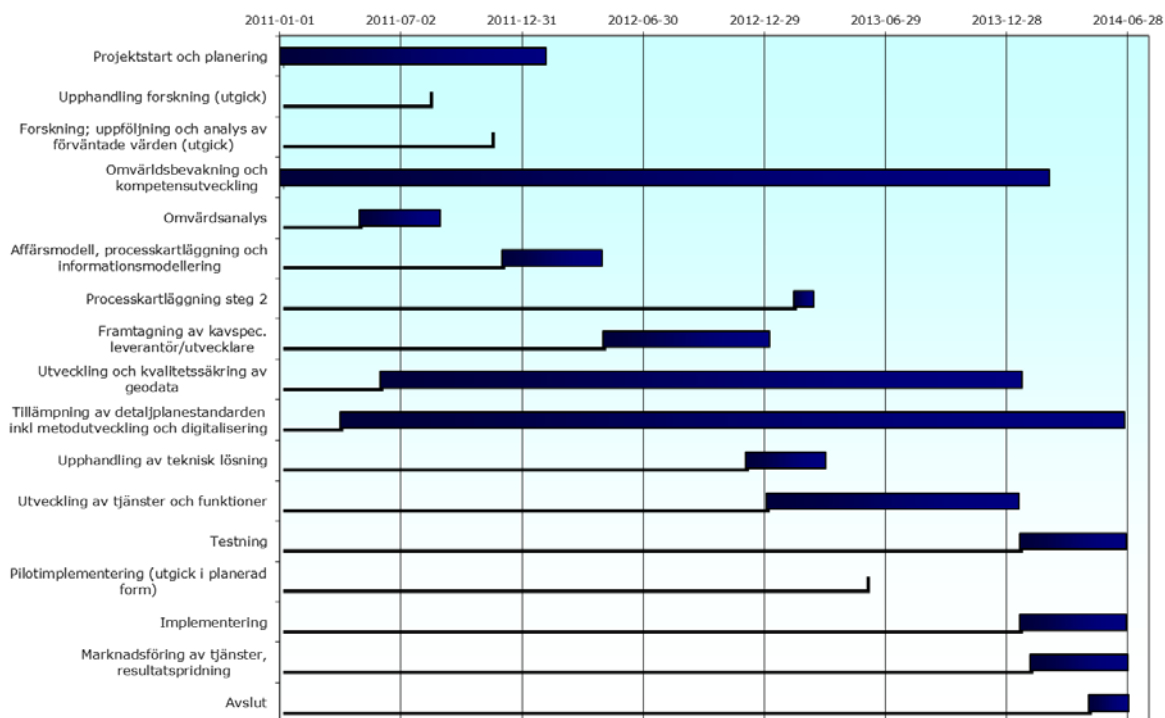
Det verkliga övergripande utfallet i tid var att kravställning och upphandling upptog i stort sett de två första åren av projektet. Det finns flera orsaker till detta. En var att projektet redan inledningsvis hade identifierat att en teknisk kompetensförstärkning var nödvändig för att realisera visionerna. Denna förstärkning var i sig svår att kravställa, upphandla och få effekt av. Detta ledde till flera omtag innan rätt resurs fanns på plats.

Projektet fick jobba betydligt mer med intern förankring samt med att definiera målbilder tillräckligt tydligt än vad som hade antagits. Det tog förstås också längre tid än antagit.

Projektets ledningsorganisation har varit underdimensionerad utifrån projektets utmaningar vilket främst sinkade projektets första del då inte tillräcklig bredd av aktiviteter kunde sättas igång tidigt. Efterhand har olika åtgärder vidtagits för att stärka projektledningen.

I september 2013 togs beslut om att förlänga projekttiden till 2014-06-30. Huvudskälen till detta var att hinna implementera andra generationen svenskt eID samt att införa en ytterligare e-tjänst på miljöområdet.

Projektet har dragit omfattande erfarenheter kring hur denna typ av projekt bör riggas och vilka utmaningar det är viktigast att hålla fokus på för att klara tidplanen. Nedan är en översiktlig bild över projektets utfall i tid.

Gantschema över utfall i tid av projektets aktiviteter

4.4 Utfall resurser

Utfall resurser redovisas i huvudsak i huvudslutrapporering till Tillväxtverket. I stora drag kan projektet sammanfattas så att det avslutas med ett ekonomiskt utfall i enlighet med planerad budget (innefattande ett halvårs förlängning).

De stora kostnadsposterna har varit digitalisering av detaljplaner samt utveckling av systemlösningar. Projektdriften som inkluderar projektledning, projektadministration, delprojektledning, styrgrupp samt ganska omfattande förankringsarbete för de fem kommunerna, har också varit relativt stor (men i enlighet med planerad budget). Digitaliseringen av detaljplanerna blev dubbelt så resurskrävande än antaget. Men förutom en oplanerad kostnadspost i att upphandling av IT-stöd för digitaliseringen har den ökade kostnaden varit en aktiv prioritering att nå en så komplett planbestämmedatabas som möjligt (vilket man inte inledningsvis ens visste om det var möjligt).

IT-utveckling överskred inte planerad budget men innehållet blev något omfördelat, viss del av utvecklingen avsåg utveckling av verksamhetssystem och integrationer till dessa men som inte kunde genomföras enligt målsättningen. Medan en väl utvecklad generisk e-tjänstplattform kunnat realiserats med hög måluppfyllelse.

Kommunernas medfinansiering har omfattat en stor mängd individer som gjort större eller mindre arbetsinsatser i projektet. De 5 kommunerna har haft mer eller mindre lätt att avvara planerade resurser och efterfrågad kompetens i projektet. Omvärden spelar roll under den långa projekttiden med omsättning av personal i den ordinarie verksamheten och också projektets varierande behov under projekttiden. Blickar man tillbaka skulle planeringen av interna resurser hanteras annorlunda och bättre för bästa projektresultat och minskad projekt-

administration. Men totalt sett har slutligen kommunerna tillsammans uppnått planerad medfinansiering.

5 Organisation, roller och resurser

Stödmottagare och projektägare: Härnösands kommun

Samarbetsparter: Örnsköldsvik, Kramfors, Timrå, Sundsvalls kommuner

Styrgrupp: ledande och beslutande organ bestående av en utsedd representant från varje kommun. Styrgruppen har efter första året förstärkts av en extern styrgruppsordförande. Styrgruppen har beslutat att leva vidare även efter projektets slut fram till dess en formell organisation för gemensam förvaltning samt fortsatt utveckling finns på plats.

Projektledning: har bestått av projektledare, projektstöd och ekonom. Fr o m 20140101 kompletterades projektledningen med en extern projektledare. Projektledningen har jobbat med huvudprojektgruppen och delprojektledare. Projektledaren har mandat att delegera delprojektansvar till enskilda projektmedlemmar. Delprojektledare tillsattes som förstärkning till en i övrigt liten projektledningsresurs.

Huvudprojektgrupp: har bestått av en kontaktperson för respektive kommun samt en ytterligare deltagare (frivilligt) från respektive kommun. Kontaktpersonerna har ansvarat för information och samordning av resurspersoner i egna kommunen tillsammans med projektledaren. Gruppen har varit kärnan i projektet. Enskilda medlemmar har kunnat tilldelas delprojektansvar resp uppdragsansvar.

Delprojekt: har formeras efterhand för att organisera projektets kompetensspridda aktiviteter. Till delprojektet har delprojektledare tillsatts, interna eller externa resurser som ansvarar (med stöd av projektledningen) för delprojektens planering, resurser, kostnader och leveranser. Inget delprojekt är oberoende av övriga aktiviteter i huvudprojektet och kräver därför kontinuerlig samordning och regelbundna avstämningar med övriga delprojekt. Projektprioriteringar kan göras tvärs över delprojekt om projektledningen bedömer att det behövs. Delprojektledare och projektledning ansvarar tillsammans för projektuppföljning och projektplanering och bidrar således alla med underlag till projektrapportering.

Arbetsgrupper: arbetsuppgifter inom projektet har krävts samordning, till det har arbetsgrupper bildas som har kunnat bestå av deltagare från huvudprojekt, resurspersoner och externa resurser för genomförandet av det praktiska arbetet inom projektet. T ex kan en arbetsgrupp för utveckling av bygglovprocessen kräva olika kompetenser som bygglovhandläggare, kund och processutvecklare. Ibland har arbetsgrupper eller ibland snarare referensgrupper, med mandat att besluta i frågor för sin kommuns räkning bildats (t ex IT-gruppen). Dessa grupper har kunnat sanktionera vissa vägvalsfrågor som är av karaktären att de kan komma att påverka kommunerna i framtiden.

Resurspersoner: interna resurser på varje kommun med representanter från olika förvaltningar för att upprätthålla den breda förankringen och säkerställa att plattformen får den bredd som är nödvändig för eventuella framtida e-tjänster. Huvudprojektgruppen har angett namngivna representanter i kommunerna och återrapporterar till styrgruppen.

Det har varit inom dessa områden:

Bygglov – Bygglovgruppen har varit en arbetsgrupp med en representant från respektive kommun. Bygglovavdelningarna har ibland deltagit i erfarenhetsåterkoppling vid några tillfällen. Bygglovcheferna har varit viktiga mottagare av leveranser.

Planavdelningar – har tagit del av information och erfarenhet från projektet, representanter har deltagit som plantolkare

IT-gruppen – beslutsmässiga representanter för varje kommun, har tagit vägvalsbeslut i IT-infrastruktur frågor

Geodata/karta – GIS-samordnare, i huvudsak representerad i huvudprojektgruppen. I vissa fall har ansvariga för denna verksamhet varit inkopplade vid vissa vägvalsfrågor.

Webb – en gruppering som inte aktiverades mer än som ett kontaktnät med en kontaktperson från respektive kommun

Upphandling – i huvudsak har upphandling skötts av Härnösands kommun men Örnsköldsviks och Sundsvalls kommuner har hanterat vissa av projektets upphandlingar för att sprida resursbelastningen.

Information/kommunikation/marknadsföring – ett flertal personer från flera olika kommuner har varit inne och stöttat projektet för denna funktion, dock i huvudsak olika personer från Sundsvalls kommun. Önskvärt hade varit om en resurs kunnat finnas mer kontinuerligt under hela projektet

Näringslivschefer/företagslotsar – dessa roller har kommit in i projektet vid specifikt riktade aktiviteter. Dessa resurser har även hjälpt till med att arrangera seminarier.

Projektets organisation har förändrats över tid. Ibland pga av ändrat arbetssätt men också pga hur resurser har kunnat allokeras till projektet (både interna och externa).

6 Överlämning/leverans av projektet

Projektet består av en rad delleveranser vars karaktärer skiljer sig åt och därmed typen av överlämning. Nedan beskrivs kortfattat vilka överlämningar som gjorts

6.1 Planbestämelsebasen

Under projekttiden har databas och verktyg nyttjas som levererad tjänst från DigPro. Projektet gjorde en ny förfrågan inför en kommande drift där lokal drift av lösningen bedömdes som ekonomiskt mer fördelaktig. Projektet genomförde därför en överflyttning till lokal drift i Örnsköldsviks kommun. Funktion och rutiner för driften är säkrade före projektslut. Örnsköldsviks kommun åtar sig mot ekonomisk kompensation att säkerställa driften och även hålla nödvändiga avtal med DigPro för licensiering. Alla fem kommuner kan fortsatt arbeta och uppdatera databasen över nätet.

Ansvaret för databasens innehåll och rutiner för att uppdatera basen med nya planer faller på respektive kommun. Projektet har överlämnat dokumentation och instruktioner om hur detta kan skötas men varje kommun har ett ansvar för att detta genomförs och rutiner för detta.

6.2 Open ePlatform

Open ePlatform kan betraktas som en systemlösning, en mängd källkod. Härnösands kommun har uttalat att så länge inget annat är sagt är Härnösands kommun ägare av denna kod. Det åligger därmed Härnösands kommun att tillgängliggöra koden enligt praxis för Öppen källkod. Projektet har beslutat att tillgängliggöra Open ePlatform under licensformen AGPL3. Härnösands kommun blir då innehavare av licensen. Detta omfattar även mottagande av kod från annan part som vidareutvecklar lösningen och som enligt licensen ska återföra utveckling.

Sundsvalls kommun har åtagit sig att mot ersättning från alla kommuner drifva e-tjänsteportalen. Driften är reglerad i ett SLA (*Service level agreement*). Avtalen kommunerna emellan kommer att regleras efter projektslut men samtliga kommunchefer har ställt sig bakom att avtalsfrågan kommer att hanteras.

6.3 Open eMap

Open eMap kan betraktas som en systemlösning, en mängd källkod. Härnösands kommun har uttalat att så länge inget annat är sagt är Härnösands kommun ägare även av denna kod. Det åligger därmed Härnösands kommun att tillgängliggöra koden enligt praxis för Öppen källkod. Projektet har beslutat att tillgängliggöra Open eMap under licensformen AGPL3. Härnösands kommun blir då innehavare av licensen. Detta omfattar även mottagande av kod från annan part som vidareutvecklar lösningen och som enligt licensen ska återföra utveckling.

Sundsvalls kommun har åtagit sig att mot ersättning från alla kommuner drifva de komponenter som ingår i levererad GIS-plattform. Driften är reglerad i ett SLA och i en systemförvaltningsplan. Förvaltningsråd GIS har bildats bemannad med kommunernas GIS-samordnare. Avtalen kommunerna emellan kommer att regleras efter projektslut men samtliga kommunchefer har ställt sig bakom att avtal kommer att hanteras.

6.4 Tolv stycken e-tjänster

De tolv e-tjänster som publicerats utgår ifrån verksamhetens; livsmedels, plan men framförallt bygglovs kravställning. Ytterst är det verksamheten som måste äga funktionen i e-tjänsterna. IT-utveckling och drift av tjänsterna är enbart ett utförande utifrån verksamhetens krav. Om det visar sig efter projektets slut att någon e-tjänst behöver justeras utifrån dess funktioner, då måste en sådan förändring behandlas och godkännas av alla de fem verksamheterna (kommunerna).

Projektet har uppmanat verksamheterna att sätta formerna för hur verksamhetens krav ska hanteras och e-tjänsterna förvaltas för att den framtida funktionen ska säkerställas. Men vid projektets slut är det ännu inte helt klart hur detta ska ske. Förhoppningsvis kommer detta att hanteras på ett bra sätt och att initiativ tas till att samverka på ett bra och utvecklande sätt i en e-tjänstförvaltning.

7 Avvikelser, Restlista och Förbättringsförslag

Nedan finns beskrivningar av avvikelser från ursprungligt målsättning . De rör funktioner och införanden som var tänkt att vara en del av projektets resultat men där olika orsaker gjort att leverans inte kunnat ske inom tids- och budgetram. Avvikelser som fordrar åtgärd är upptagna

som restpunkter från projekt RIGES med ansvarig mottagare och plan för hantering.

Slutligen framställs ett antal förbättringsförslag som avser funktioner som om de infördes skulle ge förbättrade effekter inom olika områden. Förbättringsförslagen är inte att betrakta som ett tillkortakommande av projektets resultat. Det är sådant som under projektarbetet identifierats som bra att göra men legat utanför projektets mål.

7.1 Avvikelser

Vad	Beskrivning	Orsak	Hantering
Integrationslösning e-tjänsteplattform – kommunernas ärendehanteringssystem	E-tjänsteplattformen är tekniskt förberedd för integrationer. Kommunernas ärendehanteringssystem behöver utvecklas för att hantera elektroniskt in- och utdata. Utveckling och koordinering samt tester behöver ske för att uppnå ett integrerat flöde till och från handläggare	Utveckling av kommunernas ärendehanteringssystem är inte genomförd. Integrationsmotor för transport av data har inte kunnat implementeras p.g.a. att leverantörer inte kunnat möta begärd tidplan.	Handlingar genereras som en e-postfil till upprättade funktionsbrevlådor inom respektive kommun. Om och när kommunerna har ärendehanteringssystem som stödjer kommunikation så kan integrationslösningar införas.
Införande av svensk E-legitimation för framtidssäkrande av e-tjänster	E-legitimationsnämnden har flaggat försening av införande på nationell nivå. Svensk e-legitimation finns i drift tidigast hösten 2014. Mer information finns att läsa under Slutrapport DP E-tjänst.	Ett försenat nationellt teknikskifte utanför projektets påverkan har omöjliggjort en implementering enligt plan i projektet	Bevakning av frågan överlämnad till förvaltningsorganisationen och planering är påbörjad för en övergång så snart det är möjligt.
Inloggning för företagare	Utredningar genomförda med Bolagsverket om möjligheten att använda deras register om företag i Sverige för att bedöma om en individ hade rätt att agera i företagets namn inom en e-tjänst.	Teknik som möjliggör användande av företagarregister från Bolagsverket saknas	Projektet har skapat lösning där vem som helst kan ange i vilket företags namn de gör en ansökan eller anmälan, och det är därefter upp till kommunen att avgöra om det är en korrekt ansökan. Det är dock kopplat till en person som signerat

	Mer information finns att läsa under Slutrapport DP E-tjänst.		med sitt personliga e-id. Funktion finns i e-tjänsteportalen där företagaren kan spara sina uppgifter om företaget. Så en företagare som använder e-tjänster ofta slipper fylla i samma uppgifter om och om igen.
--	---	--	--

7.2 Restlista

Vad	Beskrivning	Hantering	Ansvarig
Exportfunktion av data till plandatabas	I avtal med Digpro regleras leverantörens åtagande att möjliggöra export och import av standardiserat data till och från databas från Digpro. Leverantören har inte säkerställt denna funktionalitet trots påtryckningar.	Bevakning av leverans från Digpro samt test av funktionalitet för godkänd funktion.	Kerstin Jacobson, Örnsköldsviks kommun
Integration för filöverföring från e-tjänstplattform till Örnsköldsviks ärendehanteringssystem	Örnsköldsviks generella ärendehanteringssystem kan integreras med data från e-tjänsteplattformen. Projektet har testat funktionalitet men teknisk kommunikation mellan Sundsvall och Örnsköldsvik kvarstår att sättas upp. Mer information finns att läsa under Slutrapport DP E-tjänst.	Planerad åtgärd finns beskriven i Slutrapport DP E-tjänst.	Jari Koponen, Sundsvalls kommun Jonny Jäwert, Örnsköldsviks kommun
Informationsöverföring rörande bruk av administrationsverktyg för GIS-plattform	Administrationsverktyg för hantering av kartlager i GIS-karta finns framtaget. Idag finns kompetensen i	Anna Kårén samt Anders Erlandsson, Sundsvalls kommun besitter kunskap om hantering	

	Sundsvall, övriga kommuner behöver lära sig för att slippa gå via Sundsvall för hjälp		
Migrering till svensk E-legitimation	Övergång till ny nationell standard för framtidssäkrande av e-tjänster. Mer information finns att läsa under Slutrapport DP E-tjänst.	I juli genomförs första anslutningsmötet med E-legitimationsnämnden där en mer detaljerad aktivitetslista och tidplan tas fram.	Efterkommande projekt/förvaltning. Genom systemägaren av e-tjänsteportalen; Daniel Antonsson, Sundsvalls kommun.
Systemintegrationstest och produktionssättning senaste version av Open eMap GUI	Systemtest utförd. Systemintegrationstest genomförs och produktionssättning Mer information finns att läsa under Slutrapport DP GIS-plattform	Genomförs i slutet av augusti inom ramen för ordinarie systemförvaltning	Anders Erlandsson, Sundsvalls kommun
Systemintegrationstest och produktionssättning senaste Open eMap Admin GUI	Systemtest utförd. Systemintegrationstest genomförs och produktionssättning Mer information finns att läsa under Slutrapport DP GIS-plattform	Genomförs i slutet av augusti inom ramen för ordinarie systemförvaltning	Anders Erlandsson, Sundsvalls kommun

7.3 Förbättringsförslag

Vad	Beskrivning	Nytta för vem	Till
Möjliggöra för en företagare att påbörja en ansökan för att sedan lämna över ansökan för vidare hantering till den sökande.	I intervjuer med företag har det framkommit att företagen ofta hjälper sina kunder att ta fram bygglovansökan. De kan öka sin service om de kan göra	Företagare kan erbjuda bra service till sina kunder på ett effektivt sätt. Medborgare	Efterkommande projekt/förvaltning

	detta även i den digitala miljön		
Implementera e-tjänst, "beställa karta/mätupdrag"	E-tjänst finns framtagen. Tester och förankring med verksamheterna kvarstår	Medborgare/Företagare	Efterkommande projekt/förvaltning Kontaktperson för kunskap från projektet: Petronella Enström, Sundsvalls kommun
Implementera e-tjänst, "Vad bor jag på för fastighetsbeteckning"	E-tjänst finns framtagen. Tester och förankring med verksamheterna kvarstår	Medborgare/företag	Efterkommande projekt/förvaltning Kontaktperson för kunskap från projektet: Petronella Enström, Sundsvalls kommun
Översättningar/språkstöd för bruk av e-tjänster	För att utöka och förbättra tillgänglighet och åtkomst för de med annan språklig bakgrund	Medborgare/Företagare	Efterkommande projekt/förvaltning Kontaktperson för kunskap från projektet: Jonny Jäwert, Örnsköldsviks kommun
Ta fram tjänst för att visa lediga tomter	Funktion för att lägga upp (administrera) kommunernas lediga tomter och med visning och sökning i GIS-plattformen. Underlättar för medborgare och företag som söker plats för boende/etablering	Medborgare/Företagare	Sundsvall kommer att utveckla detta under 2014 som en utveckling av RIGES leveranser. Kontaktperson för arbetet: Åsa Jadelius, Sundsvalls kommun
Vad gäller på min fastighet	Förbättra befintlig tjänst så att det går lättare att hitta	Medborgare/Företag	Efterkommande projekt/förvaltning Kontaktperson för

	sin tomt. Skapa rapport för vad som gäller på sin tomt.		kunskap från projektet: Petronella Enström, Sundsvalls kommun
Att se över e-tjänstportalens startsida där vi lämnat ett förslag från Riges och Sundsvalls Webbgrupp.	Förbättra befintligt upplägg på startsidan så att det blir enklare att hitta den e-tjänst man behöver	Medborgare/Företag	Kontaktperson för kunskap från projektet: Jari Koponen, Sundsvalls kommun
Att utöka handläggarestödet med karta. Ett förslag finns framtaget av Riges	Handläggarestödet i e-tjänstplattformen blir mycket mer användbart för handläggaren om en karta finns jämte ärendet.	Bygglovhandläggare, samt andra kommande handläggare	Kontaktperson för kunskap från projektet: Petronella Enström, Sundsvalls kommun

8 Erfarenheter och förbättringar

Som antydde i inledningen har projektet inte tagit sig fram på en helt spikrak väg. Men så har också projektet innehållit ett antal utmaningar, som det visserligen fanns viss medvetenhet om inledningsvis, men mer konkret vilka utmaningarna var har ju klarnat så här i efterhand. Nedan sammanfattas kort några av erfarenheterna som är värda att nämna.

8.1 Projektstyrning

Projektet har tillämpat *Projektmodellen* som används i alla de fem kommunerna. Projektledaren har kontinuerligt redovisat projektet till styrgruppen. En projektplan var det första som togs fram och denna plan har vid ett flertal tillfällen reviderats. Alla ändringar gentemot projektplanen har reglerats i en ändringshanteringsprocess.

Styrgruppen har bestått av en representant per kommun och har från 2012 letts av en extern styrgruppsordförande. Styrgruppsmedlemmarnas roller i ordinarieverksamhet har medvetet varierats så att näringslivkontor, kommunikation, IT samt plan&bygg har varit representerade i gruppen.

8.2 Kommunikation och förankring

Projektet har försökt att lösa att skaffa tillräckligt stöd för kommunikation främst utifrån interna resurser men alla kommuner har haft svårt att bistå med denna resurs på ett kontinuerligt sätt. Det faktum att projektet tog sig an ett ämne och ett område som inte är självklart att förstå för var och en. Det faktum att fem organisationer, dessutom flera olika yrkesgrupper från varje organisation, med svag eller obefintlig vana/kultur skulle samarbeta på detta sätt. Det faktum att projektets ambition har varit ambitiös och innovativ. Allt det borde ha föranlett att projektet riggat en ordentligt tillsatt resurs för kommunikation redan vid planering och uppstart.

Kommunikationen hänger nära ihop med förankringen. I grunden var projektet svagt förankrad i organisationerna – i huvudsak för att projektets innehåll för de flesta tedde sig alltför abstrakt. Projektledningen jobbade under första året mycket med förankring som inte borde ha belastat projektet, åtminstone inte med mindre än att det varit en inplanerad aktivitet.

8.3 Dimensionering av projektoverhead

Projektet startades med 50% projektledning och 50% ekonomi och administration. Samt intentionen att upphandla ca 50% ”teknisk projekt-ledning”. Bakom den sistnämnda rollen döljer det sig en medvetenhet om att tillgången internt i kommunerna till beställarkompetens till den typ av IT-utveckling vi såg framför oss inte fanns. Vi skulle alltså knyta till oss denna typ av kompetens för att klara den tekniska kravställningen.

Projektet hade svårt att lyckas träffa rätt i upphandling av ”teknisk-projektledning”, det visade sig svårt att fånga den typen av kompetens på ett framgångsrikt sätt. Just i denna fråga har vi inte kunnat se i efterhand hur vi skulle ha lyckats bättre. Vi anser att vi tänkte rätt men vi fick inte rätt person på plats. Antagligen beror det på att det var en ganska unik kompetensprofil projektet sökte. Kanske gjorde vi oss inte fullt ut förstådda om vårt behov vid upphandlingarna som gjordes. Eller så är helt enkelt konkurrensen om denna kompetens alltför hård. Egentligen löste sig inte detta behov på riktigt förrän Sundsvalls kommun kunde frigöra sin IT-infrastrukturarkitekt från andra uppdrag, för att kunna komma in i projektet hösten 2012.

När det gäller 50% projektledning så borde man nog insett tidigare att det var ett risktagande med så pass lite projektledning för ett så stort projekt. Efterhand organiserades projektet med delprojekt och delprojektledare, men det var inte självklart att resurssätta delprojektledning heller så projektet fick manövrera fram med de resurser som respektive kommun kunde frigöra. Hade projektledningen dimensionerats till förslagsvis totalt 150% från första början är det troligt att projektet snabbare kunnat komma upp i rätt volym och dess väg tätt sig något mindre krokig. Huruvida 150% skulle bestått av 100%+50% eller 50%+50%+50% kan spela mindre roll, det viktiga är att redan från början anta att projektledningen för ett så stort projekt skulle vara större än vad som nu planerades. Frågan hänger även ihop med kommunikationsfrågan – en resursstarkare projektledning hade klarat mer kommunikation än som nu var fallet alternativt om det fanns säkrade kommunikationsresurser hade projektledningsresurserna räckt längre.

8.4 Resursplanering

En striktare resursplanering från start hade varit värdefull. Dvs varje kommun skulle tvingas binda upp sina resurser hårdare till projektet. Det har varit krävande för projektet att alltid jobba med säkerställande av resurser.

Men – det har också för ett sådant här utvecklingsprojekt inte heller varit möjligt att exakt veta vilka kompetenser som krävts, exakt vid vilket tillfälle. Så det är samtidigt inte sannolikt att en exakt planering och resurssäkring hade varit möjligt.

8.5 Upphandling

Projektet har haft en stor volym köp av tjänst vilket föranleder ganska många alternativt stora upphandlingar. Riges har haft svårt att ha en god planering för sina upphandlingar. Upphandlingsorganisationen i Härnösand har dock gjort sitt yttersta att prioritera projektets upphandlingar. Vid ett antal tillfällen med stöd från Sundsvall och Öviks upphandlingsresurser.

En starkare projektledning skulle sannolikt ha kunnat hålla en bättre framförhållning men man kan nog inte helt komma ifrån att man i ett så här brett och utvecklande projektet ibland hamnar i oförutsedda och akuta lägen. Så det är viktigt för ett sådant här projekt att ha ett starkt stöd från upphandling.

8.6 Kompetens

Det är en stor utmaning för fem kommuner att driva ett stort innovativt utvecklingsprojekt. Det finns svag tradition att arbeta utvecklande eller innovativt på detta sätt. Projektet har till stor del vilat på ett mindre antal drivna medarbetare. När dessa medarbetare inte har mer tid att ge har det varit svårt för kommunerna att skjuta till kompetens för det finns helt enkelt inte fler med rätt kompetens. Det har även påverkat projektet att duktiga personer gått vidare till andra arbetsgivare vilket påverkat projektet negativt. Samtidigt som kompetensen varit en utmaning så har det också varit projektets absolut viktigaste framgångsfaktor – att vi har kunnat slå samman de kompetensresurser (och drivkrafter) som ändå finns inom området för de fem kommunerna och tillsammans kunna leverera en större kompetensmassa än vad som varit möjligt för någon av oss att göra enskilt.

8.7 Tillgång till en webbaserad projektarbetsyta

Projektet erbjöds tidigt av SKL att via dem nyttja deras ”Projektplatsen”. Det har varit en viktig framgångsfaktor. Där har vi kunnat hålla webbmöten vilket väsentligt minskat det geografiska avståndet mellan oss. Vi har kunnat hantera den omfattande dokumentationen på ett gemensamt ställe, dessutom med högre funktionalitet än vad vi har i våra ordinarie organisationer med bra funktioner för versionshantering och in- och utcheckning av dokument. Vi har skattat oss lyckliga som haft detta verktyg och funktionaliteten kan rekommenderas för vilket projekt som helst!

8.8 Projektplaneringsverktyg

Det blev först en god bit in i projektet uppenbart att ett IT-stöd för planering, uppföljning och prognoser var nödvändigt. Det kan vi ju för det första rekommendera att man ser över direkt i samband med att projektet startar. För det andra genomförde projektet en omvärldsbevakning om lämpligt verktyg. Det framkom då att ett ganska komplett och avancerat verktyg vore lämpligt. Inte minst för att alla deltagare själva skulle kunna rapportera sin tid i verktyget. Det var dock inte avsatt några större projektmedel för upphandling av avancerat projektverktyg så beslut togs att välja en enklare billigare lösning via inköp av ett begränsat antal licenser av Microsoft Project (fortsättningsvis kallat MSP).

Alla aktiviteter schemalades i MSP liksom alla planerade resurser, inköp av konsulter såväl som egna medarbetare. Det visade sig dock snart, trots en hel del specialanpassade anpassningar att verktyget hade stora begränsningar för projektets behov. Trots det fick projektet så småningom till hyfsade rutiner med uppföljnings och prognosrapporter via systemet. Riges har varit ett projekt med otroligt hög medfinansiering i tid. Medfinansieringen har dessutom skett genom ett stort antal personer varav många har gjort ganska små arbetsinsatser. Detta har gjort projektet sårbart och det har varit väldigt viktigt att hålla tillförlitliga prognoser för planering av medfinansiering i tid och dess påverkan på projektbudget.

Att kanske inte var så beroende av så många små arbetsinsatser är den första rekommendationen. Den andra är att ha ett bättre stöd för den faktiska rapporteringen. Starkt rekommenderat är att varje enskilda rapportering kunde ske på ett ställe på ett enhetligt sätt för *både* den

interna projektuppföljningen och projektets redovisning av medfinansiering i tid till Tillväxtverket!

9 Kommentarer från projektet

9.1 Omvärldsstöd

Det har varit ett viktigt stöd för projektet att tidigt fått uppmärksamhet från nationella organ, så som SKL, Boverket och lantmäteriet, att vi var på väg att göra något bra. Att projektets visioner var nationellt intressanta. Det har hjälpt projektet att få ett starkare stöd internt. Det har dessutom varit värdefullt eftersom vi har kunnat söka stöd i en mängd frågor. Och stödet har troligtvis ökat nyttan av projektets arbete då det får en större nationell förankring.

9.2 Kompetensutbyte

Vi har alla fått nya kollegor. Vi är många i projektet som har kommit närmare sina kollegor i grannkommunerna och även olika kompetensområden har närmat sig. Vi tror att vi kommer att få glädje av detta under lång tid framöver, det kommer att vara enkelt att fortsätta lyfta på luren eller starta ett webbmöte när man har funderingar över något.

Bilaga PROJEKTPLAN RIGES

Specifikation av projektmål

Beskrivning av användningsfall och prioriterat innehåll

Titel:	Specifikation projektmål		
Projekt:	RIGES - Regional Innovativ GIS- och E-tjänst Samverkan	Idnr:	00156777
Version:	1.0		
Skriven av:	Åsa Jadelius	Datum:	2013-03-22
Godkänd av:	Styrgrupp	Datum:	

Förändringshistorik

Version	Datum	Status och eventuell förändringsorsak	Utfördare
1.0	2013-03-22	Första versionen	Åsa Jadelius

Relaterade dokument

Version	Datum	Benämning	Beslutsinstans
1.0	2013-03-05	Projektleveransrapport Förberedelse e-tjänst m bilagor.pdf	Projektledare
1.0	2012-09-13	Resurskalkyl	Arbetsdokument

Beskrivning av användningsfall prioriterade i RIGES

Sammanställt från Resurskalkyl presenterad för styrgruppen 20120913 och då preliminärt prioriterad. Prioriteringen beslutades av styrgruppen 20121213

Relaterade dokument; Projektleveransrapport Förberedelse e-tjänst

Under våren 2012 tog Riges fram tre användningsfall. Dessa beskrivs i Projektleveransrapport förberedelse e-tjänst. Under hösten 2012 togs listor fram med specifikationer om vad användningsfallen skulle innehålla. Eftersom projektet hade list svårt att prioritera omfattningen delades specifikationerna in i olika ambitionsnivåer. Ambitionsnivåerna kopplades samman med projektetmålen samt de erfarenheter och önskemål som vuxit fram under projektiden. Specifikationerna och ambitionsnivåerna lades fram till styrgruppen den 13 september 2012 men analysen om att för att säkerställa projektets mål ska det vara tillräckligt att gå mot ambitionsnivå 2 för användningsfall 1 resp 2. Inga detaljerade specifikationer togs fram för Användningsfall 3 då användningsfall 3 inte bedömdes krävas för att nå projektets mål.

Styrgruppen beslutade om en preliminär ambitionsnivå. Ambitionsnivån fastslogs sedan vid styrgruppens möte 20121213. Detta dokument beskriver den fastslagna ambitionsnivån utifrån de i september framtagna specifikationerna. Specifikationerna listas i bilaga 1 men sammanfattas översiktligt nedan.

Användningsfall 1: Bygglov 1-9

Företagaren (användaren) kan i en e-tjänst göra följande:

- Steg 1. Visa karta, rita i kartan och sända med bild, rita objekt som kan skickas med (GML), rita med måttkedja och mäta avstånd.
- Steg 2. Följa status på sitt ärende via e-tjänsten.
- Steg 3. Beslut tillgängliggörs via e-tjänsten.

Övrigt: E-tjänsten planeras i nio olika utföranden. SMS utskick när status ändras i ärendet. Teknik: Koppling till fastighetsdatabasen (FDS), Integration med ärendehanteringssystem alternativt statusändring i e-tjänsten av handläggare, förberedelse för MinaMeddelanden.se

Användningsfall 2: Vad får jag göra här?

Företagaren (användaren) kan i e-tjänsten göra följande:

- Steg 1. Titta på karta alternativt skriva in eller söka på en fastighetsbeteckning samt se utvecklingsområden som finns i DP-på gång.
- Steg 2. Se på kommunernas kartor för vald fastighet. Där se registrerad fastighetsinformation med markdetaljer (strandskydd), vägkanter, lediga tomter, fornminnesregister samt höjddata.
- Steg 3. Titta på sökta bygglov i området, se detaljplaner (DP) samt se bygglovarkivet

Styrgruppen har beslutat om ambitionsnivå 2 men uttrycker önskan om att även några av specifikationerna från ambitionsnivå 3 ska genomföras om det är möjligt.

Användningsfall 3: Lokalisering

För användningsfall 3 ska kommunernas näringslivsenheter delta i en bedömning av nyttan och en ev precisering av innehåll. Ett genomförande beror av näringslivsenheternas intresse och engagemang och bedöms endast kunna genomföras om projektet beviljas förläggning.

Ingående leveranser enligt prioritering alternativ 2 Prioritering gjord 2012-09-13 (preliminärt, formellt beslut 2012-12-13)

Specifikation Användningsfall 1
Upphandling mina sidor (e-tjänsteplattform inkl formulärverktyg) hos respektive kommun
Installation e-tjänsteplattform
Federation
e-id
Bas e-tjänst (enkel ansökan, beställning)
E-tjänst beställa nybyggnadskarta
Upphandling av IT-utvecklare/programmerare med grundläggade funktionskrav
Utveckling e-tjänst - lämna in bygglov i nio varianter?
Alternativ om nödvändigt till en mer avancerad e-tjänst Integration. Följa ärendet genom e-tjänsteverktyg.
Utredning integration med e-tjänsteplattform /etjänst
Integration med ärendehanteringssystem för bygglov
Införande av förändrat arbetssätt - status bygglov osv
Visa karta
Rita i kartan och skicka m bild
Rita objekt som kan skickas som GML
Rita med måttkedja, mäta avstånd
Koppling till FDS. Kartbild för aktuell fastighet för ansökan
Fastighetsytor - finns i Anvfall II
Länk till ledningskollen
Upplysande information om bygglov (ansökan)
Färdigställa processflöde bygglov, nybyggnation
Mina meddelanden (säker e-post)
Beslutsutskick
Integrationsmotor, uppgradering i Sundsvall
Uppgradering till Teis, Kramfors, Timrå, Övik
Byggnadsobjekt som BIM? utreds
Betalfunktion
Process där handläggare och kund samverkar

Specifikation Användningsfall 2
Informationsmodell med def bakgrundskarta
Informationsmodell steg 2
Informationsmodell steg 3 lantmätare
Upprätta ytan för utomplansbest samt sammanhållen bebyggelse
Upphandling av kartgränssnittutveckling
Kompletterande basfunktioner GIS-plattform
Utreda kommungränser
Färdigställa bakgrundskartan för realese
Tillgängliggöra karta i kommuners webb
Adresser
Adressök
Bakgrundskarta
Fastighetsinformation
Fastighetssök
Orter
Ort sök
Ortofoto
Fastställande av rutiner kring leverans/källa av geodata.
Planöversikt
DP-bestämmelsemosaik 75% klart
Test av DP-standarden för fördjupad översiktsplan
DP-bestämmelsemosaik
Markdetaljer
Vägkanter
"Ledig tomtutredning"
Lediga tomter
Adminverktyg lediga tomter
Visa bygglovarkivet
Skanna återstående detaljplaner (kartor&dokument)

Specifikation Användningsfall 2 forts
Visa DP-arkivet
Utvecklingsområden/DP-pågång
Sökta bygglov i kartan (punkt)
Koppling till RAÄ
Forminnesregistret
Strandskydd
Utredning bestämmelser i FDS
Vektorisering av bestämmelser
E-tjänst "vad får jag göra här" i formulärverktyg/E-tjänst i öppen källkod (synka med Anvfall I)
Implementera DP-standard för nya planer
Test av standarden i kommunernas olika DP-verktyg.
Markanvändning ÖP vissa typer
Markanvändning i ÖP vissa typer
Höjddata förstudie
Anv.fall 2: "Russinen" från Alternativ 3 (med det avses att om möjligt bör några av nedanstående också levereras av projektet)
Användarvänlig rapportfunktion sammanställning bestämmelser (& risker?)
Höjdfunktion
Visa förrättningsarkiv
Byggnader med status (sökta lov, bevilj. Lov, byggt/befintl)
Rättighet
Gemensamhetsanläggning
Kvarvarande byggrätt
Översiktsplan
Snedbilder
3D-funktionalitet
Lokalt "geoarkiv" (borrprover)
Skannade bygglovhandlingar
Söka i bygglovarkiv

Grov klassning av typ av leverans
Utredning
Informationsmängd
Funktionalitet